ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ KÂZIM KARABEKİR EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ /
JOURNAL OF KÂZIM KARABEKİR EDUCATION FACULTY
SAYI 26 (2013)

Demir KURTBEYOĞLU, Ahmet AKBABA

SINIF YÖNETİMİNDE ETKİLİ ÖĞRETİM LİDERLİĞİ

(NASRETTİN HOCA HİKÂYELERİ ÖRNEĞİ)

ÖZET

Bu çalışma ile kaliteli eğitim ve öğretim için gerekli olan öğretimsel liderlik çalışmalarında Nasrettin Hoca hikâyelerinin araç olarak önemini ortaya koymak amaçlanmıştır

Sınıf yönetiminde düşünen muhakeme eden düşündüklerini uygun bir dille sıkılmadan ifade eden ve düşündüklerini yazan bir insan tip yetiştirmek öğretmenlerin temel amacı olmalıdır. Bu amacı gerçekleştirmek için öğretmenlerin kullanması gereken araçlardan biri de Nasrettin Hocanın hikâyeleridir.

Halk Edebiyatımızın önemli isimlerinden olan Nasrettin Hoca Türk Milletinin yetiştirdiği nadide şahsiyetlerden biri olup, kendisi halk ile bütünleşmiştir. Onu çağlar ötesi yapan hikâyeleri ile insanları güldüren, güldürürken düşündüren mizahi, mizahi olduğu kadar da dersler veren, kişiliğidir.

Nasrettin Hoca hikâyeleri yurdumuzun her yerindeki öğrenciler tarafından beğenilmekte anlatıldığı zaman ise hikâyelerinden dersler çıkarabilmektedir. Öğrencilerin Nasrettin Hoca Hikâyelerinden alınan derslerin neler olduğunu araştırmak için, öğrenci yorumlarından içerik analizi yapılmıştır. Nitel bir araştırma olan bu çalışmada Van merkez İlköğretim okullarından 3 okulda bulunan, random yoluyla seçilen öğrencilere 6 hikâye okunmuş, hikâyeyi anlayıp anlamadıkları sorularak, anlamadıkları takdirde konu tekrar edilmiştir. Öğrencilerin anlatılan hikâye ile ilgili çıkardıkları derslerin neler olduğunu belirten bir düşünce yazısı (reflection paper) önlerindeki kâğıtlara yazmaları istenmiştir. Öğrencilerden 130'nun yorumları kayıtlara alınmış ve gruplandırılarak içerik analizi yapılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan hareketle Hoca'nın hoş görülü bir kişiliğe sahip olması öğrenciler tarafından sevilmesine ve Hoca ile ilgili hikâyelerinde ilgiyle izlenmesine neden olmuştur. Öğrencilerin Nasrettin Hoca Hikâyelerinden olumlu etkilendikleri, muhakeme etme kabiliyetlerinin arttığı, ifade ve beceri güçlerinin ve kelime hazinelerinin geliştiği gibi sonuçlara ulaşılmış ve öğretmenlerin bu kitapları derslerde araç olarak kullanabileceği gerektiği kanaatine varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hikâye, Hoca, Tema, ifade ve beceri

EFFECTIVE TEACHING LEADERSHIP IN CLASS MANAGEMENT

(EXAMPLES FROM NASREDDIN HODJA STORIES)

ABSTRACT

The purpose of this study is to reveal the importance of Nasreddin stories as an instrument in educational leadership activities that are required for quality education and teaching.

To bring up a type of person who thinks, reasons, expresses his/her thoughts by using a proper language without being bored, and writes what he thinks must be the main goal of the teachers. One of the instruments that should be used by teachers for accomplishing this goal is Nasreddin stories.

Nasreddin, who is one of the important figures of Turkish Folk literature, is one of the precious people born from the Turkish nation. He integrated with public. What makes him beyond the ages is his humorous and lesson-giving personality, which makes people laugh, and reason when laughing.

Nasreddin stories are appreciated by students throughout Turkey. The students can take a lesson from the stories narrated. In this study, student comments were subjected to content analysis in order to determine the lessons taken by the students from the Nasreddin stories. This is a qualitative research. In the present study, 6 stories were read to the students who were randomly selected from the primary schools located in the city center of Van. Then, the students were asked whether they had understood the stories. The stories were read again when the students failed to understand them. Later, the students were requested to write a reflection paper in which they would indicate the lessons they took from the stories narrated. Comments of 130 of the students were recorded, grouped and subjected to content analysis.

Based on the findings of the study, it can be said that tolerant characteristic of Nasreddin enabled him to be liked by the students, and caused the stories about him to be followed with interest. It was concluded that the students were positively affected by the Nasreddin stories, and these stories improved their ability of reasoning and expressing as well as their vocabulary. Another conclusion of the present study is that the teachers can use these books as an instrument in the classroom.
Keywords: Story, Hodja, Theme, expression and capability

GİRİŞ

Hızlı bir değişim sürecindeki dünya üzerinde ayakta durmayı başaranlar, yaşadığı çağı anlamış ve çağın gereksinimlerine yanıt veren toplumlar olmuştur. Toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel yönden kalkınabilmesi, çağdaş uygarlık seviyesine ulaşabilmesi için bilim, teknoloji ve sosyal alanda yetişmiş insan gücüne gereksinim vardır. Bunun da sağlanması için çağın ihtiyaçlarına yanıt verebilen eğitim anlayışına ihtiyaç vardır. Öğretimsel liderlik bu alanda önemli bir görevi yerine getiren bir role sahiptir.

Öğretim liderliğini diğer liderlik türlerinden ayıran en önemli özellik, öğretme ve öğrenme süreçleri üzerinde yoğunlaşması olarak ifade edilebilmektedir. Başka bir Tablode ifade edilecek olursa, öğretim liderliği öğretmenler, öğrenciler ve öğretim programının yer aldığı öğretim süreçleriyle organik bir bağa sahip olan bir liderliktir (Gümüşeli, 1996; akt. Memişoğlu ve Gülen, 2007, 77).

Öğretimsel liderlik, tamamen eğitimsel liderliğe uygun olarak geliştirilen bir liderlik biçimidir. Bu liderlik biçimi okul yönetimine uygun olarak geliştirilmiştir. Öğretimsel liderlik, okul yöneticisinin klasik rol ve liderlik anlayışını köklü bir biçimde değiştirmiştir. Eski liderlik anlayışlarında okul yöneticisinin bir takım yönetsel rolleri ön plana çıkarken, öğretimsel liderlikte öğretimi geliştirme ağırlık kazanmıştır (Çelik, 2003, 224).

Okul yöneticileri öğretimsel liderlik rolünü üstlenmelidir. Öğretimsel liderlik, eğitim ve yönetimle ilgili güçlü ve gözle görülür yetenekler ister. Öğretimsel liderler hedefleri, müfredatı, öğretimi, sınavları, beklentileri ve sınıf atmosferini beklenen biçimde ortaya koyma becerisine sahip olmalıdır. Seçilen eğitim modelinin uygulanmasında öğretmenlere yardım ederler. Başarılı bir okulun yöneticileri aynı zamanda eğitim, öğretim ve öğrenme konularında güçlü bakış açıları olan öğretimsel liderlerdir (Sergiovanni 1991. 96). Öğretim liderlerinin temel özelliklerini şöyle sıralayabiliriz (Özden, 2002. 140–141):

Bir öğretim lideri;

- *Farklı öğretim yöntemlerinin kullanılmasını teşvik eder.*
- *Öğretmenlerin profesyonel gelişimini destekler.*
- *Öğretmenin, öğretimle ilgili sorunlarda başvurduğu kişidir.*
- *Eğitim hedefleri ve öğretim yöntemleri konusunda öğretmenlerle fikir alıverişinde bulunur.*
- *Öğrenci başarısı ve öğretim uygulamaları konularındaki tartışmalara liderlik eder.*
- *Sık sık sınıf gözlemleri yapar.*
- *Daha etkili öğrenmeyi sağlamak için okulun ve çevrenin kaynaklarını harekete geçirir.*
- *Okulun varlık gerekçesi hakkında net bir vizyona sahiptir.*

- *Öğrenme ve öğretme ile ilgili konularda öğretmenlerle iletişim içerisindedir.*
- *Öğretmenler tarafından, öğretim konusunun tartışılabileceği önemli bir kişi olarak görülür.*
- *Öğretmenlerin öğretim ile ilgili konuları tartışmak için kendisine kolayca ulaşabildikleri bir kişidir.*
- *Okulda neyin daha önemli olduğunu vurgulamak için sık sık sınıfta ve koridorda görülür.*
- *Öğretmenlere sınıftaki performansları konusunda sık sık dönüt sağlar.*
- *Öğrenci başarısını ölçmede ve yorumlamada öğretmenlere yardımcı olur.*
- *Öğretmenlerin performansını değerlendirmedeki amacı, onların öğretmenliğinin gelişmesine katkıda bulunmaktır.*

Okulda etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesine öncülük eden, bütün öğrenciler için yüksek düzeyde başarıyı öngören okul yöneticisi güçlü bir öğretimsel lider olarak görülmektedir (Tahaoğlu ve Gediklioğlu, 2009).

Nasrettin Hoca bundan yaklaşık 733 yıl önce Anadolu Selçuklu döneminde yaşamış bir halk bilginidir.”1208 yılında Sivri Hisar’ın Horto köyünde dünyaya gelmiş,1284 yılında Akşehir’de vefat etmiştir”(Rüzgâr, .2005, 5) Yaşadığı dönemlerde halk içinde dolaşmış ve halkın sevgisini kazanmıştır.”Onun yaşamıyla ilgili bilgiler, halkın kendisine olan aşırı sevgisi yüzünden, söylentilere karışmış yer yer olağanüstü nitelikler kazanmıştır”(Akbaş, 2006, 5) Örneğin “Kendinden 70 yıl sonra gelen Timurla konuştuğu, birkaç yerde birden görüldüğü”(Akbaş, 2006, 5) bile anlatılmıştır.

Türk Halkının kıvrak zekâsını gösteren Hoca’nın hikâyelerinde asıl amacın insanları güldürmek değil düşündürmek olduğu görülmektedir. Zekâsıyla nüktedanlığıyla insanları güldüren, güldürürken düşündüren yaklaşımıyla Hoca zamanlara hükmetmiştir. Hemen her devirde Hoca’nın hikâyeleri dilden dile anlatılmış ve günümüze kadar gelmiştir. Günümüzde de Hocanın hikâyelerinden alınan mesajlar farklı olmamıştır. Yapılan yorumlarda öğrenciler Hoca’nın hikâyeleri ile Hoca’nın kıvrak zekâsını keşfetmişlerdir. “Nasrettin Hoca’nın görünen yüzünün yanında çok derin manalar da içermektedir” (http//www.nasrettinhoca.org) Hoca hikâyeleri ile insanları derin düşüncelere sevk etmiştir. ”Nasrettin Hoca’nın temsil ettiği sıradan bir kurnazlık değil imbikleşmiş zekânın arkasında doğruluğu ve dürüstlüğü telkin eden bir akıl yürütme sistemidir” (Akbaş, 2006).

Hoca’nın akıl yürütme yetisi onun zekâsından ileri gelmekte, olaylara hoşgörü ve sağduyu ile yaklaşması ise onun hayatı kendine göre yorumlamasından kaynaklanmaktadır. Sevgi, akıl ve hoşgörü ile zekâsını birleştiren Hoca davranışlarıyla da topluma örnek olmuş ve önderlik etmiştir. Hasrettin Hoca’nın hikâyelerinde sürekli arka planı anlamak gerekir. Arka planına bakmadan Hoca’nın düşüncelerini anlamak mümkün olmamaktadır.

Bu araştırmada kaliteli eğitim ve öğretim için gerekli olan öğretimsel liderlik çalışmalarında Nasrettin Hoca hikâyelerinin araç olarak önemini ortaya koymak amaçlanmıştır. Öğrencilerimizin görüşlerinden hareketle, ilgili alan yazında söz edilen öğrenci davranışlarına sahip olma düzeyleri belirlenmiştir.

Nasrettin Hoca hikâyeleri yurdumuzun her yerindeki öğrenciler tarafından beğenilmekte, anlatıldığı zaman ise hikâyelerinden dersler çıkarabilmektedir. Öğrencilerin Nasrettin Hoca Hikâyelerinden alınan derslerin neler olduğunu araştırmak özelliklerle aldıkları eğitim-öğretimin öğrencilerin eğitimlerini nasıl etkilemektedir? sorusu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı:

Bu araştırma ile, İlköğretim okulu ikinci kademe öğrencilerinin Nasrettin Hoca hikâyelerini anlama ve hikâyelerden çıkarttıkları derslerin neler olduğunu tespit edip, öğrenci görüşlerine göre, ilgili alan yazında söz edilen özelliklere sahip olma düzeylerini belirlemek ve ilgililere önerilerde bulunmak amaçlanmıştır.

Evren ve Örneklem:

Araştırmanın evreni 2009–2010 öğretim yılında Van Merkezde bulunan 72 ilköğretim okulundan, toplam 3 okuldaki 650 ikinci kademe öğrencisinden, 130 undan oluşmaktadır. Van ilinde görev yapan bütün öğrencilere ulaşmanın sorunu olması nedeniyle araştırma, belirlenen örneklem grubuyla yürütülmüştür. Örneklem belirlenirken çevrenin sosyo ekonomik, kültürel, öğretmen ve öğrenci sayısı dikkate alınarak oluşturulan küme örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır. Bu amaçla yukarıdaki özellikler dikkate alınarak Van Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından oluşturulan beş bölgeden şans yoluyla alt kümeler belirlenmiş daha sonrada her alt bölgedeki okullardan seçkisiz örneklem yoluyla, Cumhuriyet, Hüsrevpaşa ve Rekabet kurulu İlköğretim okulları araştırma kapsamına alınmıştır.

Tablo:1 Cinsiyete göre katılımcı öğrenci dağılımı

Hikâye	Tema	Kız	Erkek	Toplam Katılımcı
1	3	17	20	39
2	2	10	11	21
3	2	10	11	21
4	4	10	11	21
5	2	8	8	16
6	2	8	6	14
Toplam	15	63	67	130

Tablo:2 okullara göre İkinci kademe katılımcı öğrenci dağılımı

Okul	Öğrenci Sayısı	Katılım
Hüsrevpaşa	260 Öğrenci	58
Cumhuriyet	242 Öğrenci	42
Rekabet	148 Öğrenci	30

Hikâye: (1) Davetsiz Misafir, Hikâye: (2) Adam Olmak, Hikâye: (3) Testi,

Hikâye: (4) Peşin Para, Hikâye: (5) Hamam Parası, Hikâye: (6) Doğuran Kazan Hikayeleri alınmıştır. Nasrettin Hoca'nın ülke genelinde çok sayıda bilinen hikâyelerinin bulunduğu, bunun tam olarak sayısının tespit edilemediği ve hangilerinin Nasrettin Hoca'ya ait olduğu bilinemediğinden kendine ait olduğu bilinen hikâyelerden örnekleme yoluyla seçilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Çalışma nitel araştırma yöntemiyle yapılacak olup betimsel tarama modelindedir. İlgili dokümanlar taranarak veriler geçici taslakta belirlenen esasa göre tasnif edilecektir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlardır (Karasar, 2003). Bu çalışmada, doküman inceleme ve analizler yapılacaktır.

“Doküman incelemesi, araştırılması istenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Yazılı kaynaklar geçmiş hakkında bilgi edinmemize yardımcı olur”(Yıldırım ve Şimşek 2005).

Araştırma ile ilgili okul yönetimleri ile Türkçe öğretmenleri, çalışma hakkında bilgilendirilmişlerdir. Bunlar aracılığıyla öğrencilere duyuru yapılarak, isteyen öğrencilerin gönüllü olarak katılımı gerçekleştirilmiştir. Her bir okul öğrencilerine ikişer hikâye okunarak, Hikâyelerden öğrencilerin hangi dersleri çıkarttıklarını yazmaları istenmiştir. Daha sonra öğrencilerin yazdıkları metinler okunarak, değerlendirilmiş ve ortak tema başlıkları altında bir araya getirilmiştir.(15 tema)

Veri toplama ve analizi:

İlimiz merkez okullarında okuyan öğrencilerin okul yönetimi ve Türkçe öğretmenleri ile görüşülmüş, yapılacak araştırma ile ilgili bilgilendirilmiştir. Nasrettin Hoca Hikâyelerinden öğrencilerin aldığı dersler, hususunda bilgilendirilmiştir. Bunlar aracılığıyla öğrencilere duyuru yapılarak, isteyen öğrencilerin gönüllü olarak katılımı gerçekleştirilmiştir.
Nasrettin hocanın hikâyelerinden “seçilenler” öğrencilere kendi öğretmenleri vasıtası ile okunmuştur. Öğrencilerin kendi derslerine giren öğretmenin sesine daha çok aşına oldukları düşünülerek, kendi öğretmenlerine hikâyeler okutturulmuştur.

Öğrencilere okunan hikâyeyi anlayıp anlamadıkları sorularak, anlamadıkları takdirde konu tekrar edilmiştir. Öğrencilerin anlatılan hikâye ile ilgili çıkardıkları derslerin neler olduğunu belirten bir düşünce yazısı (reflection paper) önlerindeki kâğıtlara yazmaları istenmiştir.

Düşünce yazıları yoluyla toplanan bu veriler, içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiş ve sonuçta altı hikâye ile ilgili toplan 15 tema belirlenmiştir. Her bir hikâye ile ilgili öğrencilerin çıkardıkları dersler ayrı ayrı temalarda ele alınarak incelenmiştir.
Oluşan bu derslere (temalar) uygun bazı ifadeleri de bulgular kısmında verilmiştir.

HİKÂYE (1): DAVETSİZ MİSAFİR

Hoca, günlerden bir gün evine dönerken büyük bir konağa bir sürü insanın girip çıktığını görmüş. Konaktan çıkanlardan birine yaklaşıp içerde neler olduğunu sorunca, adam:”düğün var” demiş. Düğün lafını duyan Hoca’nın gözünde kızarmış tavuklar, hindiler, tepsi tepsi pilavlar canlanmaya başlamış. Hemen oradan boş bir kâğıt bulup bir zarfa koymuş, sonrada doğru konağa gitmiş. Uşaklardan birine,”Efendini göreceğim, çok saygıdeğer birinden mektup getiriyorum” demiş. Uşak hemen hocanın önüne düşmüş onu efendisinin huzuruna çıkarmış.

Hoca: Şenliğiniz mübarek olsun, zamansız geldiğim için bağışlayın” deyip mektubunu vermiş ve hemen ilk davette sofraya çökmüş, derhal iştah ile atıştırmaya başlamış. Düğün sahibi hocanın getirdiği zarfı bir zaman elinde çevirdikten sonra,”Efendi bir yanlışlık olmasın. Bu zarfın üzeri yazılı değil” diye sormuş. Hocada başını sofradan dahi kaldırmadan cevap vermiş:
---Kusura bakmayın efendi hazretleri, biraz aceleye geldi. Esasında onun içinde yazılı değildir.

Tablo 3 Nitel analiz sonucunda çıkan temalar(dersler)

Tema açıklama
1. İnsanlar davet edilmediği yere gitmemelidir.
2. Ne olursa olsun yalan konuşmamalıdır.
3. Nasrettin Hoca’nın kıvrak zekâsının olduğu.

Konuya Hüsrevpaşa İlköğretim Okulu öğrencilerinden 37 öğrenci katılmış, katılanlardan 17’ si kız 20’si ise erkek öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmadan çıkarılan dersler üç temada toplanmıştır.

Tablo 3 Belirlenen temalara ait sıklık ve yüzdeler

Tema	Sıklık	Yüzdesi (%)
1	20	54
2	10	37
3	7	3

1-Temalara öğrencilerin değinme sıklığına bakıldığında, başı çeken unsur "İnsanlar davet edilmediği yere gitmemelidir" olarak görülmektedir. Örneğin bir öğrenci bu durumu şöyle belirtmektedir."…Mektupta hiçbir şeyin olmadığını karşı taraf anlayınca o utanma duygusu bile çok kötüdür…" Bu durumu; Hoca'nın çağrılmadığı halde düğüne gittiği için farklı durumlarla karşılaşabileceğini, orada güzel karşılanmayacaklarını,bu nedenle davet edilmeyen yere gidilmemesi gerektiğini.." belirterek, tümüyle öğrenciler Hoca'nın bu davranışını red etmişlerdir. Buradan öğrencilerin "davetsiz yere gidilmemesi gerektiği" dersini çıkarmışlardır.

2-İkinci temada belirtilen "Ne olursa olsun yalan konuşmamalıdır" Öğrenciler tarafından belirtilen "yalan": Ne olursa olsun insanların yalan söylemesi doğru değil, İnsanları kandırmayla hiçbir şey yapılmaması lazım, yalan söyleyerek başarılan şeylerin doğru olmadığını…"söyleyerek, yalanın kötü bir davranış olduğunu açıkça belirtmişlerdir. Öğrenciler "… işin içinde kendi menfaatleri varsa insanların yalan söyleyebileceğini…"söyleyerek, yalanın kötü bir davranış olduğunu yorumlarında açıkça beyan etmişlerdir. Bir öğrenci bu durumu "..Yalan söylemek her zaman alışkanlık haline gelir, insanların hayatı kararır…" diyerek, yalan söylemenin ilerdeki yıllarda alışkanlık yapabileceğini de vurgulamıştır.
Öğrencilerin yaptıkları yorumlarında "yalan" asla söylenmemesi gereken bir davranış olduğu yöndedir.

3-Öğrenciler tarafından üçüncü sıklıkta belirtilen tema ise "Nasrettin Hoca'nın kıvrak zekâsının olduğu" şeklindedir. Nasrettin Hoca'nın bütün hikâyeleri onun zekâsının bir ürünü olmaktadır. Bu durumu öğrencilerden birisi " Hoca ince zekâsını kullanarak yine karnını doyurmayı başarmış" diyerek, Hoca'nın bu davranışına ince bir eleştiriyle birlikte, zekâsına da vurgu yapmıştır. Diğer bir öğrenci "..Hoca'nın kıvrak zekası sonucunda istediği her şeye ulaşabildiğini …" söyleyerek, Hoca'nın zekası sonucunda bütün bunları başarabildiğini anlatmışlardır. Öğrencilerin yorumlarından genel tanı, Hoca'nın çok zeki bir kişiliğe sahip olduğudur.

HİKÂYE (2): ADAM OLMAK

Hocaya bir gün: Adam olmanın yolu nedir? Diye sormuşlar. Hoca şu cevabı vermiş: Bilenler söylerken, bilmeyenler can kulağıyla dinlemeli, bilmeyenler söylerken, susturmanın çaresine bakmalı!

Tablo 4 Nitel analiz sonucunda çıkan temalar

Tema	Açıklama
1.	Bilmediğimiz bir şeyi birisi söylüyorsa onu can kulağıyla dinlemeliyiz.
2.	Bilmeyenler konuşursa ortaya yanlış bilgiler çıkar.

Konuya Hüsrevpaşa İlköğretim Okulu öğrencilerinden 21 öğrenci katılmış, katılanlardan 10 'u kız 11'i ise erkek öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmadan çıkarılan dersler iki temada toplanmıştır.(Tablo2)

Tablo 4 Belirlenen temalara ait sıklık ve yüzdeler

Tema	Sıklık	Yüzde (%)
1	12	57
2	9	43

1-Bu temaların açıklaması yapılarak örneklendirilmiştir. Birinci temada öğrencilerin "Bilmediğimiz bir şeyi birisi söylüyorsa onu can kulağıyla dinlemeliyiz" dir. öğrencilerin düşüncelerini aktardıkları metinde "…Bilmediğimiz bir konuyu kim söylüyorsa söylesin onu

öğrenmek için mutlaka dinlemeliyiz, öğrenmemiz için dinlememiz gerekiyor..”diyerek, Öğrenciler öğrenmenin bir ön koşulu olarak dinlemeyi tasvip etmektedirler. Çoğunlukla açıklamaları bu yöndedir. Öğrencilerin bu temadan çıkardıkları ders olarak, bilmedikleri konuda konuşmanın yerine dinlemenin daha yararlı olacağı yönündedir.

2-İkinci temada ise “Bilmeyenler konuşursa ortaya yanlış bilgiler çıkar”. Temada belirtilen açıklamayı destekleyen “..Bilmeyenler konuşmamalı, çünkü onlar konuşursa insanlar yanlış bilgileri öğrenmiş olurlar,toplum yanlış yönlendirilmiş olur…” açıklamalarda bulunmuşlardır. Bu durum öğrencilerin hikâyeyi tam olarak anladıkları ve hikâyeden çok olumlu ders çıkardıkları görülmektedir.

3-Bilgi insanı diğerlerinden ayıran önemli bir faktördür. Bilgili insan sözü dinlenen, itibar gören insandır. Bu nedenle bilgisiz insanlar bilir görünümüne girerek kendilerini ve toplumu yanıltabilirler. Bilgisiz insanların konuşmasına engel olmak toplumu bilmeyenlerden kurtarmakla olur. Bilmeyenlerin konuşmalarını engellemek, toplumu yanlış yöne gitmesini de engellemiş olmaktır. “Bu yüzden söylenir:”Biliyorsan konuş faydalansınlar, bilmiyorsan sus adam sansınlar”.

HİKÂYE (3): TESTİ

Nasrettin Hoca, su getirmesi için oğlunun eline bir testi tutuşturmuş, ense köküne de birkaç tokat indirmiş.

_ Haydi, git, testiyi kırmadan su getir! Demiş.

Çocuğu gereksiz yere tokatladığını gören komşusu Hoca’ya çıkışmış:

_Çocuk bir suç işlememiş ki Hoca Efendi. Niçin tokatlıyorsun?

_Komşu, demiş. İnsan önceden önlem almalı. Testiyi kırdıktan sonra dövmek neye yarar?

Hikâyeye Cumhuriyet İlköğretim Okulu Öğrencilerinden 21 öğrenci katılmış, katılanlardan 10 ‘u kız 11’i ise erkek öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmadan çıkarılan dersler iki temada toplanmıştır.

Tablo 5 nitel analiz sonucundan çıkan temalar

Tema Açıklama

1-Bir olay olmadan önlemini önceden almalı.

2-Yapacağımız işte her zaman daha dikkatli davranmalıyız.

Tablo 5 Belirlenen temalara ait sıklık ve yüzdeler

Tema	Sıklık	Yüzde (%)
1	13	62
2	8	8

Öğrencilerden alınan metinlerde 2 tema belirlenmiş. Her iki temanın da açıklaması yapılarak. Örneklendirilmiştir.

1-Birinci temada belirtilen “Bir olay olmadan önlemini önceden almalı” düşüncesidir.Öğrenciler yapmış oldukları yorumlarında “..İhtimal verilen olayların kötü sonuç doğurmasını önlemek için tedbirleri önceden almalı, kötü sonuçları önlemelidir.” diyerek tedbirin önemli olduğunu vurgulamaya çalışmışlardır. Çıkarılan ders: olay olmadan önlemini alma yönündedir.

2-İkinci temada açıklanan “Yapacağımız işte her zaman daha dikkatli davranmalıyız.” Sözünü ise öğrenciler “…Herkes yapacağı işte dikkatli davranırsa işinin başarıyla sonuçlanacağından emin olabilir…” diyerek bu hususla ilgili düşüncelerini eksiksiz ortaya koymuşlardır. Hoca’nın vermiş olduğu mesajı öğrencilerin yorumlarında anladıkları görülmektedir.

3-Hikâyenin öğrenciler tarafından iyi anlaşıldığı görüldü. Mesajın öğrenciler tarafından tam anlaşılması ve yorumlandığı görüldü.

HİKÂYE (4):PEŞİN PARA

Hoca'nın bir adama borcu varmış. Adam, gelir yalvarır yakarır, ama bir türlü alacağını alamazmış. Bir gün adamın canına tak etmiş ve Hoca'nın kapısına dayanmış:

_ Paramı ver! Diye tutturmuş

Alacaklısından kurtulamayacağını anlayan Hoca şu yanıtı vermiş:

_Bekle, ben kimsenin hakkını yemem! Bizim oğlan çalı çırpı toplamaya gitti. Onları getirsin, yol kenarlarına diksin, gelip geçen koyunların yünleri takılsın. Biz de toplayalım, eğirelim, iplik yapıp satalım. Kazanacağımız para ile de senin borcunu son kuruşuna kadar ödeyelim, demiş.

Alacaklı, bu garip çözüm karşısında kendini tutamayarak kahkahalarla gülmüş.

Hoca tersine çok ciddi! Alacaklısına dönmüş:

_ Seni kurnaz seni! Peşin paranın kokusunu aldın, elbette gülersin, demiş.

Hikâyeye Cumhuriyet İlköğretim Okulu Öğrencilerinden 21 öğrenci katılmış, katılanlardan 10 'u kız 11'i ise erkek öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmadan çıkarılan dersler iki temada toplanmıştır.

Tablo 6 nitel analizi sonucunda çıkan temalar

Tema Açıklama

1. İnsanlar herhangi bir konuda çok fazla ısrarcı olmamalı.
2. Farklı çözüm yollarının sunulmuş olması.
3. Hoca yalan söyleyerek adamı başından savmıştır.
4. Pişman olmamak için önceden önlem almalıyız.

Tablo 6 de belirtilen temalara ait sıklık ve yüzdeler.

Tema	Sıklık	Yüzde (%)
1	8	38
2	8	38
3	4	19
4	1	5

Peşin Para konusu ile ilgili öğrencilerin yazmış oldukları metinlerden 4 tema belirlenmiş açıklaması yapılıp, örneklendirilmiştir.

1-Temalara öğrencilerin değinme sıklığına bakıldığında 1. ve 2. Temaların 8 3.Temanın 4 4.Temanın 1 sıklıkta görüldüğü metinlerden anlaşılmıştır. İlk sırada yer alan 1.Temada öğrencilerin belirttiği "İnsanlar herhangi bir konuda çok fazla ısrarcı olmamalı" hususu ile ilgili olarak; ".. Bazı konularda sabretmek yani ısrarcı olmamak gerekir, sonunda istediğini alır.Başka bir öğrenci çok fazla ısrarcı olursak insanlar tabi borcunu geciktirerek verir.Her şeyi zamana bırakmak daha yararlı olur.."diyerek sabretmenin işlerin çözümünde önemli olduğunu, sabrederek bazı sorunların rahatlıkla çözülebileceği dersini çıkarmışlardır.

2-Öğrenciler tarafından ikinci sıklıkta görülen tema ise "Farklı çözüm yollarının sunulmuş olması" "..Her sorunun küçükte olsa çözüm yolunun bulunabileceğini, çözümsüz hiçbir şeyin olmadığını,Nasrettin Hoca'nın bu önerisi ile aslında karşı tarafa bir çözüm önerisinde de bulunduğunu.." Belirtmişlerdir. Öğrencilerin hikâyeden kendilerince sorunların farklı çözümünün de olabileceği sonucunu çıkarmışlardır. Bu hikâye ile öğrenciler olumsuz bir durumdan olumlu ders çıkarmasını bilmişlerdir.

3-Üçüncü sıklıkta görülen tema ise "Hoca yalan söyleyerek adamı başından savmıştır" Bu düşünce ile ilgili öğrencilerden alınan metinlerin incelenmesinde,yorumların; "..Nasrettin Hoca'nın bir alacaklıyı oyalayıp onun borcunu uzatmayı düşünüyor.Yalan söyleyerek adamın

borcunu erteliyor.Başından savmak için uyduruyor…" şeklinde olduğu görülmüştür.Bu tema ile öğrenciler Hoca'nın yaptığı bu davranışı yalanla özdeşleştirmişlerdi.

4–4.sıklıkta görülen tema da ise "Pişman olmamak için önceden önlem almalıyız" şeklindedir. Bu tema ile ilgili düşüncelerini öğrenciler:". .Nasrettin Hoca'nın alacaklının borcunu istemeden önce para biriktirmesi gerektiğini ve tedbirini önceden alması gerektiğini …"belirtmişlerdir. Öğrenciler Hoca'nın bu davranışını tasvip etmeyerek önceden para biriktirmesi gerektiği üzerinde durmuşlardır. Bu temadan geriye dönük bir ders çıkarabilmişlerdir.

5-Bu hikâyeden öğrenciler farklı mesajlar çıkardıkları görülmüş, hikâye bazı öğrenciler tarafından doğru bir Tablo 6 da anlaşıldığı ve yorumlandığı görülürken, bazı öğrencilerin de farklı yorumlar yaptıkları metinlerden anlaşılmaktadır.

HİKÂYE (5) : HAMAM PARASI

Nasrettin Hoca bir gün hamama gitmiş. Üstündeki giysiler yırtık pırtıkmış. Hamamda, Hoca'ya eski bir peştamal vermişler. Pek de ilgi göstermemişler.

Hoca yıkanıp kurulandıktan sonra hamamdan çıkarken on akçe vermiş. O zaman hamam ücreti için on akçe çokmuş. Hamamcılar hemen izzet ikrama başlamışlar. Hoca'yı ta kapıya kadar yolcu etmişler.

Hoca, ertesi hafta hamama yeniden gitmiş. Hamamcılar hemen koşup gelmişler. Hoca'ya karşı saygılı davranmışlar. Sırmalı havlular vermişler. Hoca'yı yıkayıp temizlemişler.
Hoca hamamdan çıkarken hamamcılara bir akçe bırakmış. Bu durum karşısında hamamcılar şaşırmışlar. Hoca'ya" Bu kadar hizmete böyle az para verilir mi? Demişler.
Hoca da: Bu bir akçeyi geçen haftanın, geçen verdiğim on akçeyi de bu haftanın hamam parasına sayın, demiş.

Konuya Rekabet İlköğretim Okulu öğrencilerinden 16 öğrenci katılmış, katılanlardan 8 'u kız 8'i ise erkek öğrenciden oluşmaktadır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiş ve sonuçta araştırmadan çıkarılan dersler dört temada toplanmıştır.

Tablo 7 nitel analizi sonucunda çıkan temalar

Tema Açıklama

1- İnsanların dış güzelliğine değil iç güzelliğine önem vermeliyiz.
2- İnsanlar para için her şeyi yapabilir.

Tablo 7'de belirtilen temalara ait sıklık ve yüzdeler.

Tema	Sıklık	Yüzde (%)
1	11	69
2	5	31

"Hamam Parası" ile ilgili öğrencilerin yazmış oldukları metinlerden 2 tema belirlenmiş, bu temalar sıklık derecesine göre açıklaması yapılıp, örneklendirilmiştir.

1-Aldığı sıklık bakımından en yüksek derecede olan 1.tema öğrencilerin belirttiği "İnsanların dış güzelliğine değil iç güzelliğine önem vermeliyiz" fikri öğrencilerin; " Artık insanlar öyle bir hale gelmişler ki onlar için her şey para ve dış görünüşten ibarettir.Dış güzelliği aramak yerine iç güzelliğe bakmak gerekir.Önemli olan insanların iç güzelliğidir.İç güzelliğe önem vermeliyiz .." diyerek iç güzelliğin daha önemli olduğunu anlatmaya çalışmışlar.
Bir öğrenci bu durumu eleştirerek, şeyle demiştir."..Hoca'nın kıyafetine verilen değer daha iyi bir Tablo 7'de Hoca'ya verilseydi, Hoca'nın değeri paha biçilmezdi ve hamam parasına para denmezdi…" Bu temadan anlaşılacağı gibi öğrenciler yorumlarında dış güzellik yerine iç güzelliğin daha önemli olduğu fikrini benimsemişlerdir.

2-İkinci sıklıkta yer alan tema ise "İnsanlar para için her şey yapabilirler" bir öğrenci yorumunda: "..İnsanlar karşısındaki insanların parasına göre davranıyorlar. İnsanların paraları ne kadar çoksa sevgi saygı seviyesi de o kadar yüksek oluyor. Fakat bu sevgi saygı yalandır.

Çünkü onlar insana sevgi-saygı duymuyorlar para için menfaatleri için kendilerini harap edip, yalakalık yapıyorlar…"demiştir.

Öğrencilerin metinlerinde insanların para için her şeyi yapabileceklerini belirterek, paranın günümüzde insanları peşinden koşturan bir meta olduğu sonucunu çıkarmışlardır. Hikâyede Hoca'nın hamamcılara vermiş olduğu dersi öğrenciler yerinde anlamış, Hamamcıların bu davranışını hoş görmeyerek genellemede bulunmuşlardır.

Bizim dilimize yerleşmiş para ile ilgili;"..Nerede paran varsa orada yerin var.Bütün güzellik para ve cüzdana gebedir.Parası olmayan insanın selam vereni de olmaz.İnsanların para için yapmadıkları şey yoktur.Parasız saadet olmaz.." sözlerin varlığı da bilinmektedir.

HİKÂYE (6): DOĞURAN KAZAN

Bir gün Hoca'nın evinde çamaşır yıkanırken büyükçe bir kazana ihtiyaçları olur. Hoca bitişik komşudan kazanlarını ödünç alır. Kazanın işi bittikten sonra da içine bir tencere koyarak geri verir. Bunu gören komşusu şaşkın şaşkın sorar:
_ Hocam, bu da ne böyle?
Hoca çok ciddi:
_Kazan doğurdu komşu, yanıtını verir.
Adam şaşırır:
Kazan da hiç doğurur mu Hoca? der.
Hoca:
_Neden doğurmasın, doğurdu işte, der.
Adamcağız şaşkın, kazanı da tencereyi de alır gider. Birkaç gün sonra Hoca, komşusundan tekrar kazanı ödünç almaya gelir. Ama bu kez kazanı da bir türlü geri vermez. Günler, haftalar geçer, kazandan haber yok! Sonunda komşusu dayanamaz Hoca'ya sorar:
_Hocam bizim kazan ne oldu?
Hoca üzgün bir tavırla:
_Kazan sizlere ömür komşu! der.
Komşu şaşırır kalır:
_Aman Hoca neler saçmalıyorsun, deyince:
Hoca gülerek:
_Neden saçmalık olsun, doğurduğuna inandığın kazanın öldüğüne neden inanmıyorsun? der.
Hikâyeye Van Merkez Rekabet Kurumu İlköğretim Okulu öğrencilerinden 14 öğrenci katılmış, katılanlardan 8 'u kız 6'i ise erkek öğrenciden oluşmaktadır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiş ve sonuçta araştırmadan çıkarılan dersler iki temada toplanmıştır.(Tablo 6)

Tablo 8: nitel analizi sonucunda çıkan temalar

Tema Açıklama

1- İnsanlar nerden geldiğini bile bilmeden aldıkları şeyleri bir anda kaybederlerse tepki vermeleri kaçınılmazdır.
2-İnsanlar çıkarları olduğu zaman ne olursa olsun kabul ederler.

Tablo 8 de belirtilen temalara ait sıklık ve yüzdeler.

Tema	Sıklık	Yüzde (%)
1	11	79
2	3	21

Hikâye ile ilgili sıklığı 9 olan temada "İnsanlar nerden geldiğini bile bilmeden aldıkları şeyleri bir anda kaybederlerse tepki vermeleri kaçınılmazdır" düşüncesinde öğrencilerin vermiş oldukları metinlerde yaptıkları yorumlar incelenmiş, alınan yorumların açıklaması yapılarak, örneklendirilmiştir.

1-Öğrenciler bu durumu;"..İnsanlar nereden geldiğine bakmazlar,ancak nasıl kazandıkları belli olmadan aldıkları şeyleri kaybedince de üzülürler.Yalnızca üzülmezler aynı zamanda tepki verirler.Kendilerinin olmadığı şeyleri de sahiplenirler…" demişlerdir.Öğrencilerin hak etmeden alınan şeylerin sonradan insanlar tarafından nasıl sahiplenildiğini açıklaması bakımından manidar görülmüştür.

2-İkinci tema ise " İnsanlar çıkarları olduğu zaman, ne olursa olsun kabul ederler" dir. Öğrencilerden bir tanesi durumu kısaca şöyle belirtmiştir: "Bu fıkra sadece kendi çıkarlarını düşünen bir kişi için ders olmuş olur. Çünkü önceden bende sadece kendi çıkarlarımı düşünürdüm. Bu fıkra şimdiye kadar yaptığım davranışın bana bir daha bu yanlışı uygulamamın yankısını uyandırdı." Özellikle öğrencilerin; "asıl mesaj kendi menfaatlerini düşündüğün gibi diğerlerinin de menfaatlerini düşün, olmalıdır".

Diyerek insanların bu davranışını samimi duygularla eleştirmişlerdir. Ancak öğrencilerin bu temayı tam olarak anladıkları söylenemez, kendilerinin menfaati olduğu zaman yanlış ta olsa tepki vermeyen insanların kendilerinden istenildiği zaman bu duruma tepki vermesi normal görülmemiştir.

BULGULAR

Belirlenen altı (6) hikâye ile ilgili yapılan nitel analiz sonucunda 15 tema(ders) ortaya çıkmıştır. Bu temalar tablo 1.2.3.4.5.6.7.8 de görülmektedir.

Tablo 1.2.3.4.5.6.7.8. de görülen temalar(dersler) oluşturulurken öğrencilerin düşüncelerini belirttikleri yazıda (reflection) görüşlerini serbestçe belirttikleri düşünülmektedir. Araştırmanın yapıldığı sırada öğrencilerin düşüncelerini serbestçe ifade edebilecekleri Tabloda serbest bırakılmış, öğretmenin okunan hikâyeyi öğrencilere bir kez anlatması ve öğrencilerin de hikâye hakkında görüş ve düşüncelerini önce sözlü olarak anlattıktan sonra önlerindeki kâğıtlara serbest iradelerini kullanarak yazmaları istenmiştir. Öğrencilere hikâyelerle ilgili yorumlarını rahat bir

Tabloda yazmaları için serbest zaman tanınmıştır. Öğrencilerin yaptıkları yorumlara bakıldığı zaman aslında ne kadar serbest oldukları tamamen kendi düşünce ve algıları sonucunda bu yoruma ulaştıkları vermiş oldukları yorumlardan da anlaşılabilmektedir. Hoca'nın hoş görülü bir kişiliğe sahip olması öğrenciler tarafından sevilmesine ve Hoca ile ilgili hikâyelerinde ilgiyle izlenmesine neden olmuştur. Öğrenciler kendilerine anlatılan hikâyelere, severek ve isteyerek katılmışlardır.

Toplanan veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiş ve sonuçta araştırmadan çıkarılan dersler, temalarla açıklanmıştır.

SONUÇLAR

Bu çalışmada öğrencilerin Nasrettin Hoca Hikâyelerinden aldığı dersler ile ilgili görüşleri alınmıştır. Bu görüşlerden araştırmaya konu olan 6 hikâye öğrencilere okunmuş, okunan metinler yolu ile yorumları içerik analizi yapılarak, her bir hikâye için ayrı ayrı temalar belirlenmiştir. (15 tema) Bu temalar vasıtasıyla öğrencilerin hikâyelerden çıkardıkları dersler aşağıdaki gibidir.

Hikâye (1)

1-Öğrencilerin yorumlarından Nasrettin Hoca'nın kıvrak bir zekâya sahip olduğunu, zekâsını kullanarak "istediği her şeye ulaşabildiğini" ancak zekâsını "yalan söylemek" için kullanmaması gerektiği.

2-Yalan söylemenin kötü bir davranış olduğu için sonradan bu davranışın alışkanlık haline gelebileceğini. Hocanın bu davranışı ile çağrılmadığı halde düğüne gitmesinin olumsuz olacağından, diğer insanlara da kötü örnek olabileceği.

Hikâye (2)

3-Nasrettin Hoca adam olmanın yolunu :"Bilenler söylerken, bilmeyenler can kulağıyla dinlemeli, bilmeyenler söylerken, susturmanın çaresine bakmalı" diyerek yaptığı açıklamayı öğrenciler kendilerine uyarlayarak,"bilmediğimiz bir konuyu kim söylerse söylesin onu öğrenmek için mutlaka dinlemeliyiz" diyerek, dinleme davranışının öğrenmenin ön koşulu olduğu kanaatine varmışlardır. Dinleme ile öğrenme arasında bir ilişkinin olduğu sonucunu çıkarmışlardır.

4-Bilmeyenlerin konuşmasıyla birlikte insanlar yanlış bilgiler öğrenmiş olacaklarından; bu durumunda toplumun yanlış yönlendirilmesini sağlayacaktır.

5-Bilgi insanları diğerlerinden ayıran önemli bir faktördür. Bu nedenle bilgisiz insanlar, bilir görünümüne girerek kendilerini ve toplumu yanıltabilirler. "Biliyorsan konuş yararlansınlar, bilmiyorsan sus adam sansınlar".Sözü halk arasında söylenegelmektedir.

Hikâye (3)

6-Öğrenciler ihtimal verilen olayların kötü sonuçları doğurmasını önlemek için tedbirleri önceden alınmasının gerektiğini vurgulayarak, tedbirin önemine dikkat çekmişlerdir. Tedbirin ise dikkatli davranmayla mümkün olabileceğini, dikkatli davranma durumunda yapılan iş başarılabilecektir.

Hikâye (4)

7-Borcunu zamanında ödemeyen birisinin, onu başından savmak için yalan söyleyerek borcunu ertelemesinin, "yalan söylemekle" özdeş olduğu.

8-Her sorunun aslında ufakta olsa çözüm yolunun bulunabileceği, çözümsüz hiçbir şeyin bulunmadığı, sabretmenin de sorunların çözümünde önemli olduğu.

Hikâye (5)

9-İnsanlar için önemli olanın iç güzellik olduğu, dış güzellik yerine iç güzelliğe önem verilmesi gerektiği.

10-Kıyafete verilen değer Nasrettin Hoca'ya verilecek olsaydı Hoca'nın değeri paha biçilmez olurdu.

Hikâye (6)

11-İnsanların nereden geldiği ve nereden kazandıklarına bakmadan sahiplendikleri şeyleri kaybedince üzülebilirler, yalnızca üzülmekle kalmazlar aynı zamanda tepki de verebilirler. Oysa insanlar kendi menfaatlerini düşündükleri gibi başkalarının da menfaatlerini düşünmeleri gerektiği.

12-Günümüzde insanların para için her şeyi yapabileceklerini, paranın insanları peşinden koşturan bir meta olduğunu, insana parası için gösterilen sevgi ve saygının ise "yalan ve gösterişten" ibaret olduğu şeklindedir. Kendilerinin menfaati olduğu zaman tepki vermeyen insanların, kendilerinden istendiği zaman bu duruma tepki vermelerinin normal bir davranış olmadığı.

ÖNERİLER:

1-Öğrencilere Türk düşünce ve fikir hayatında önemli yer etmiş olan kişilerin anlatıları okunarak, onların mesajlarının iyi anlaşılması, çıkarılacak derslere bağlı olmaktadır. Bu nedenle anlatı olarak seçilen hikâyelerin öğrencilerin sevdiği ve hoşlandığı mesajları içermesi ilginin artmasına neden olacaktır.

2-Mesajın anlatıcısının önce konuyu kendisinin eksiksiz anlaması, mesajın karşı tarafa iletilmesini kolaylaştırabileceği gibi " Bir anlatıcının statüsü, anlatı (tahkiye) seviyesine ve anlattığı hikâyeyle ilişkisine göre belirlenir" (Akdeniz, S.http:/www.ege edebiyat.org/docs s.2) bu tür bir anlatı kusursuz bir anlamanın gerçekleşmesinin de ön şartı olacaktır.

3-Anlamak için dinlemenin ön şart olduğu, bu nedenle öğrencilerde dinleme alışkanlığının mutlaka sağlanması gerektiği. (İlköğr. Türkçe Prog.)

4-Öğrencilerin anlayış ve hayatlarında değişiklikler yapılmak istendiği takdirde, onlara önemli fikir ve düşünce adamlarının hikâye ve eserleri okunup, analiz yapılarak gerekli derslerin çıkarılması ön şart olarak kabul edilmelidir. Bu nedenle fikir ve düşünce hayatının gelişmeye başladığı yıllar olan ilköğretimin ikinci kademe (6.7.8) sınıf öğrencilerinin; Nasrettin Hoca'nın hikâyelerinden en üst seviyede yararlanmaları okul yönetimleri ve aileleri tarafından sağlanmalıdır. İlköğretim programlarında Hoca'ya gereği gibi yer verilmelidir.

5-Hoca'nın Hikâyeleri öğrenciler tarafından sevildiğinden öğretmenlerin ders içi ve ders dışı ekinliklerde "ilginin artırılması" için sık başvurabilecekleri bir yöntem olarak ta kullanılmalıdır.

6-Öğrencilerin espri yeteneğinin geliştirilmesinde Hoca'nın hikâyelerinden yararlanılmalıdır.

7-Öğrencilere verilecek mesajlar kısa ve etkileyici hikâyelerden seçildiği takdirde anlaşılması ve öğrenilmesi kolay olacaktır.

8-Giderek toplumda yaygınlaşmaya başlayan öfke ve şiddetin yerine halkın espri anlayışı geliştirilerek daha bir sıcak ve dostane ilişkiler kurulmasına çalışılmalıdır.. Bunun için Nasrettin Hoca Hikâyelerinden toplumun yararlandırılması sağlanmalıdır.

9-Espri ile karışık 'düşünme yeteneğinin' geliştirilmesi için öğrencilerde kalıcı izli davranış değişikliğine gidilmelidir.

10-Düşünme' eğitiminin öğrencilere kazandırılmasında Nasrettin Hoca'nın Hikâyelerinden yararlanılmalıdır.

11-Öğrencilerin zihinsel potansiyellerini açığa çıkarmak, onu geliştirmek için yapılabilecek etkinlikler arasında Nasrettin Hoca gibi bilge insanların hayat tecrübelerinden süzülerek gelen hikâyelerden de yararlanılmalıdır.

12-Düşünmeden konuşmanın nerede ise alışkanlık haline geldiği toplumumuzda 'düşünerek konuşmak' ve karşısındaki insanları da 'düşünmeye sevk etmek' gibi bir davranışı kazandırmanın en temel yolu bu davranışın eğitimi verilerek yapılmalıdır.

13-Olayların her zaman görünen yüzünün yanında görünmeyen tarafının da bulunabileceği fikri öğrencilere kazandırılmalıdır.

14-Arka planın öğrenilmesi ancak iyi bir 'düşünce eğitimi' ve 'araştırma' yöntemi ile bulunabileceği fikri öğrencilerde öğrenilmiş davranışlar olarak kendisini göstermelidir.

15-Türk düşünce hayatında Nasrettin Hoca'nın önemli bir yerinin bulundu onun bu davranışlarının altında bilge kişiliğinin bulunduğu fikri öğrencilere içerik olarak ta verilmelidir.

16- Düşünen, muhakeme etme kabiliyeti gelişmiş, düşündüklerini güzel bir dille ifade eden ve yazabilen öğrenci yetiştirmek ancak öğrenci merkezli soru cevap ve beyin fırtınası yöntem ve tekniklerinin etkili kullanıldığı usullerle yetiştirilmesi gerektiği öğretmenlere ve eğitim yöneticilerine en önemli tavsiyemizdir.

17- Sınıf yönetiminde düşünen muhakeme eden düşündüklerini uygun bir dille sıkılmadan ifade eden ve düşündüklerini yazan bir insan tip yetiştirmek öğretmenlerin temel amacı olmalıdır. Bu amacı gerçekleştirmek için öğretmenlerin kullanması gereken araçlardan biri de Nasrettin Hocanın hikâyeleridir. Öğretmenlerin bu kitapları derslerde araç olarak kullanması gerektiği tavsiye edilmektedir.

KAYNAKÇA

Akbaş, Z. (2006). Nasrettin hoca hikâyeleri, akvaryum yayınevi, 100 temel eserler dizisi, (http//www.nasrettinhoca.org) İstanbul.

Akdeniz, S. http:/www.ege edebiyat.org/docs /s.261.doc,02.09.2006

Gökçe, O. (2006). İçerik analizi (kuramsal ve pratik bilgiler) siyasal kitapevi, Ankara.
Gümüşeli, A.İ. (1996) İstanbul İlindeki İlköğretim Okulu Müdürlerinin Öğretim Liderliği Davranışları, (Yayınlanmış Araştırma) Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü 33–62. İstanbul.

Karasar, N, (2003) bilimsel araştırma yöntemleri nobel yayıncılık. Ankara.
Meb, ilköğretim programları,(2005). Türkçe yeni ders programı, Milli Eğitim Bakanlığı Yayımlar dairesi /Ankara.
Ruzgar, U. (2005). Nasrettin hoca fıkralar, selin ofset baskı rüzgâr kitapları, İstanbul.
Yıldırım, A. Şimşek, O. (2005) nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayınevi, Ankara.
Çelik, V. (2003). **Eğitimsel Liderlik.** Pegem Yayıncılık, Ankara.
Özden, Y. (2002). **Eğitimde Yeni Değerler: Eğitimde Dönüşüm**. Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Tahaoğlu, F. Gediklioğlu, T. (2009). **İlköğretim Okulu Müdürlerinin Liderlik Rolleri**. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 15*(58), 274-298. Ankara.